

УДК 721.012:721.5

**В. А. Ніколаєнко,***д. арх., професор,***К. В. Чирва.***магістр,**Полтавський національний технічний університет  
імені Юрія Кондратюка*

### **ОРГАНІЗАЦІЯ АРХІТЕКТУРНОГО ОСВІТЛЕННЯ РІЧКОВИХ ВОКЗАЛІВ**

Анотація: у статті розглядаються прийоми та проблеми організації архітектурного освітлення річкових вокзалів та способи їх вирішення. Основним напрямом дослідження є виявити особливості формування композиції архітектурного освітлення не тільки фасаду річкового вокзалу, але й у комплексі з нічним освітленням прилеглої території.

Ключові слова: нічне освітлення, архітектурне освітлення, освітлювальний прилад, ліхтар.

**Постановка проблеми.** У наш час архітектурному освітленню приділяють мало уваги. Надмірно яскраве рекламне підсвітка заважає сприймати архітектурні об'єкти в цілому та руйнують містобудівну композицію. Досить часто через некоректне вирішення нічного освітлення будівлі втрачається вся краса образного вирішення, архітектурна ідея. Та навпаки, грамотно, вирішене освітлення може стати візитною карткою об'єкту та привернути більше уваги до нього. В нашій країні нормативні документи що містять інформацію щодо правильного та грамотного архітектурного освітлення, вирахування коефіцієнта освітленості залишилися ще з часів Радянського союзу. Але ж час не стоїть на місці, збільшення кількості реклами, загрожують місту втратою цілісності архітектурної композиції, отже необхідним є встановити межі та норми нічного освітлення міста та будівель.

У зв'язку з цим постає питання необхідності встановлення правил та прийомів архітектурного освітлення будівель річкового вокзалу та міста в цілому.

**Виклад основного матеріалу.** Світло застосовується в нічному оформленні давно. Але законодавства в галузі освітлення будівель немає донині. Зате є норми архітектурного освітлення фасадів, які регламентують рівень освітленості. Також розроблено посібник з проектування архітектурного освітлення, де викладені вимоги і методика вирішення світло- композиційних

завдань. Головними критеріями для відбору правильного типу освітленими є містобудівна та історико- архітектурна роль будь-якої будівлі.

У першу чергу в системі міста повинні бути освітлені пам'ятки архітектури та об'єкти історичної забудови міста, потім - пам'ятки архітектури та містобудівного значення, аж тоді вже об'єкти на всій території міста. Слід враховувати, що архітектурне освітлення класичних та сучасних будівель, значно відрізняються один від одного, отже в першу черги при вирішенні нічного освітлення необхідно враховувати архітектурний стиль споруди. У зв'язку з цим постає питання необхідності реконструкції ряду існуючих й побудову нових річкових портів, пунктів зупинки, набережних, причалів. Аналізуючи світовий та вітчизняний досвід архітектурного освітлення, можна дійти до висновку, що в західній країнах більше уваги приділяють яскравому та привабливому освітленню вокзалів. Головною причиною є приваблення населення.

За загальноприйнятою думкою, крім естетичного фактору нічне освітлення забезпечує додаткові маркетингові переваги, що впливає на вартість об'єкта. До того ж цікаве світлове рішення може привернути додаткову увагу як до самої будівлі, так і до функціональних зон, що наповнюють будівлю та забезпечують отримання прибутку.

Фахівці вважають, що в комерційній нерухомості вдалий світловий дизайн - це один із секретів успішної задачі в оренду бізнес -центру: після грамотно виконаних робіт по світловому оформленню вартість оренди може зрости на 20-30%. Крім того, зовнішнє освітлення може досить помітно підвищити безпеку входів в будівлю і парковку. Основні проблеми архітектурного вирішення освітлення вокзалів та способи їх вирішення наведені нижче у таблиці. і тим самим збільшити ринкову привабливість будівлі.

Таблиця 1 «Проблеми архітектурного освітлення вокзалів та методи їх вирішення»

Проблема	Запропоноване рішення проблеми
Застарілі прийоми архітектурного освітлення, що призводять до необґрунтованого «вихватування» з освітлення фасада окремих фрагментів	Визначити відношення світлотехнічних параметрів архітектурного й утилітарного освітлення
Прожектори архітектурного освітлення встановлені на опорах зовнішнього освітлення з прокладанням електричних дротів по небу.	Демонтувати на території привокзальної площі застарілі опори зовнішнього освітлення й прожектори архітектурного освітлення, розтшовані на них, а також електричні дроти, прокладені по небу
Відсутнє зовнішнє архітектурне освітлення бокових фасадів, завершень веж і куполів	Приміняти на прилеглий території різновисотне освітлювальне обладнання єдиного стилю для використання в різних функціональних зонах та гармонізації світлокольорового середовища
Засоби стереотипного освітлення не замінювались протягом 5 останніх років	Використовувати кольорові та динамічні джерела освітлення в місцях, що не впливають на безпеку життєдіяльності
Незадовільні умови експлуатації обладнання зовнішнього освітлення призвели до зміни колірності ламп в процесі їх використання	Передбачити для створення безпечного комфортного середовища функціональне та сигнальне освітлення, вмонтовані в підпірні стінки, марші сходів, опори, парапети, малі архітектурні форми, мощення
Відсутнє ландшафтне освітлення	Ув'язати ландшафтне освітлення з комплексним благоустроєм
Недостатній асортимент декоративних вінчаючих світильників на прилеглий території	Замінити дизайн зовнішнього вигляду освітлювальних пристроїв для досягнення єдиного стильового ансамблю архітектурою та історичним образом будівлі.
<b>Результат</b>	
Схема електрозабезпечення є економічно вигідною	
Для зменшення втрат в контактних з'єднаннях вся мережа електроустановки об'єкта виповнена з найменшою кількістю контактних з'єднань та використанням однорідних матеріалів (мідь-мідь)	
Для зниження електровтрат в електропровідниках приміняються кабелі з мідними жилами вказаних перерізів	

Основні правила архітектурного освітлення фасадів:

*А) За містобудівним принципом:*

1) Вибірковість. Треба висвітлювати найбільш яскраві архітектурні об'єкти, яких на периферії міста мало. У центрі міста більше "кольорової" архітектури (фасади будівель різноманітніше за колірним рішенням), тому для освітлення будівель тут досить білого світла, а на периферії, де панують сірі панельні будинки, слід застосовувати кольорове нічне освітлення.

*Б) За архітектурно-стилістичними особливостями будівлі:*

1) В класичних будівлях часто висвітлюють колони або зону за колонами, щоб підкреслити об'єм. Під склепінням освітлення більш яскраве, світло направлене вниз.

2) Прийнято виділяти тектоніку (конструкції будівлі), для класичних будівель це колони, пілястри, карнизи, а для сучасних - конструктивні системи.

3) Якщо будинок має скляний фасад, висвітлювати його зовні прожекторним світлом неефективно, тому що скло або пропускає світло в приміщення, або відображає його в небо. Тому використовуються інші системи освітлення. Зокрема, найбільш доцільною є система зовнішнього освітлення, змонтованого всередині будівлі на підвісній стелі, над вітражами або на підвіконнях.

4) Необхідно подбати про те, щоб підсвічений об'єкт візуально не розпався на безліч підсвічених точок. Для цього необхідне загальне освітлення, що створює фон. Потім важливо промальовувати силует будівлі, зазвичай при цьому підсвічують верхні елементи.

5) Архітектурна підсвітка повинна строго відповідати установі, яка розташовується в освітлюваному будівлі. Виходячи з цього правила, підсвічування адміністративних будівель робиться суворої і класичної. У більшості випадків для них найкраще підходить заливне світло. Галогенові прожектори, розташовані на газонах, створюють спрямоване або розсіяне освітлення фасадів будівель.

6) Неонове світло застосовується там, де створюються найхімерніші і оригінальні форми, що підсилюють враження від архітектурних особливостей будови.

**Висновки:** Розглядаючи сучасний досвід нічного освітлення річкових вокзалів вокзалів як вітчизняний так і закордонний можна дійти до висновку, що необхідно дотримуватися правил гармонійного нічного освітлення та враховувати специфіку архітектури та стильові особливості будівлі.

## Література

1. Хілер Р. Я. Архітектура річкових вокзалів та павільйонів / Р. Я. Хілер – Санкт-Петербург: видавництво «Астрель», 2005. – 275 с.
2. Модорова А. Ф. Архітектура річкових пасажирських будівель / А. Ф. Модорова - Санкт-Петербург: видавництво академія архітектури України, 1965.- 155 с.
3. Єленський М. С., Архітектура річкових та пасажирських будівель / М. С. Єленський – К.: Академія архітектури української РСР, 1954. – 157с.
4. Чеботарєв, М. Н. Річковий транспорт 1 1946-1985 роках/ М. Н. Чеботарєв. – М.: Транспорт, 1987. – 299 с.
5. Журнал "Ландшафтна архітектура, дизайн" 06 випуск / М.: НС СРО "ГиПли"

## Анотація

В статті розглядаються прийоми та проблеми організації архітектурного освітлення річкових вокзалів та способи їх рішення. Основним напрямком дослідження є виявлення особливостей формування композиції архітектурного освітлення не тільки фасада річкового вокзалу, а й в комплексі з нічним освітленням прилеглої території.

Ключевые слова: нічне освітлення, архітектурне освітлення, світильник, фонарь.

## Abstract

In this article are discussed techniques and problems of the organization of architectural lighting of river stations and their solutions. The main focus of this study is to identify the features of the formation of lighting composition for not only the architectural facade of the river station, but also in combination with night lighting surrounding area.

Keywords: night lighting, architectural lighting, fixtures, lantern.

УДК 711.25

**О. С. Логвиненко,**

*Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка*

**КЛАСТЕР – ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РЕКРЕАЦІЙНИМИ  
СИСТЕМАМИ МАЛИХ МІСТ**

Анотація: обґрунтовано доцільність використання кластеру як система управління рекреаційними системами малих міст.

Ключові слова: кластер, рекреація, система управління.